

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

ER WERD EEN EIK GEVELD

Boerendrama in drie bedrijven

1880
door

Willy van Esch & Robert Swartebroekx

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2005
Nr.2883

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A.
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A. worden gestuurd.

Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

TARIEFCODE A1

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *ER WERD EEN EIK GEVELD* op te voeren moet de naam van auteurs *WILLY VAN ESCH & ROBERT SWARTEBROEKX* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnamen moeten onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2005/0220/021
ISBN 978-90-385-09211

© 2005 Toneelfonds J. Janssens/Willy van Esch & Robert Swartebroekx
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

(6 dames – 10 heren – 1 kind)

GUILLIAUME VERDONCK, oude boer
 FRANS VERDONCK, zijn zoon
 CHRISTINE VANDERWEGEN, vrouw van Frans
 LIES VERDONCK, zus van Frans
 CELLE, jonge knecht
 FIEN, de meid
 WISIUS, de stalknecht
 JONAS VERDONCK, kind (7-10 jaar)
 TUUR SCHEPKENS, oude veearts
 VALERE BOSMANS, jonge veearts
 MELANIE, buurvrouw
 WARRE, buurman
 TINNEKE, dochter van Melanie en Warre
 RIKSKE, oudste zoon van Melanie en Warre
 JOSKE, jongste zoon van Melanie en Warre
 MARCEL, vader van Christine
 CHARLOTTE, moeder van Christine

KORTE INHOUD

De rode draad van het stuk is een generatieconflict in de eerste jaren na de tweede wereldoorlog. De landbouwersfamilie Verdonck krijgt zeer zware tegenslagen te verwerken. Guillaume Verdonck, een bonk van een boer, kent het hard labeur en heeft zijn bedrijf zeer recent overgelaten aan zijn zoon Frans. Guillaume kan echter niet verdragen dat zijn zoon tegen wil en dank toch getrouwd is met een stadsmeisje Christine. Hij verwijt Christine dat ze niks kent van de boerderij en ook nooit in de stallen komt. Christine, die in verwachting is, heeft vorige week één van de oudste eiken laten vellen, om also meer licht te krijgen in haar keuken. Dit is zeker olie op het vuur voor Guillaume. Een Verdonck velde nooit een eik!

Het eerste bedrijf speelt zich af op oudejaarsavond. Het is winter en men verwacht de burenen, die naar aloude gewoonte op oudejaarsavond hun magen komen vullen met koeken, vlaai en jenever. Elk jaar houdt Guillaume een oudejaarspreek.

Maar dit jaar is er toch iets speciaals. Wisius, de oudste knecht is zopas door het schelfgat gevallen en geeft geen teken van leven meer....

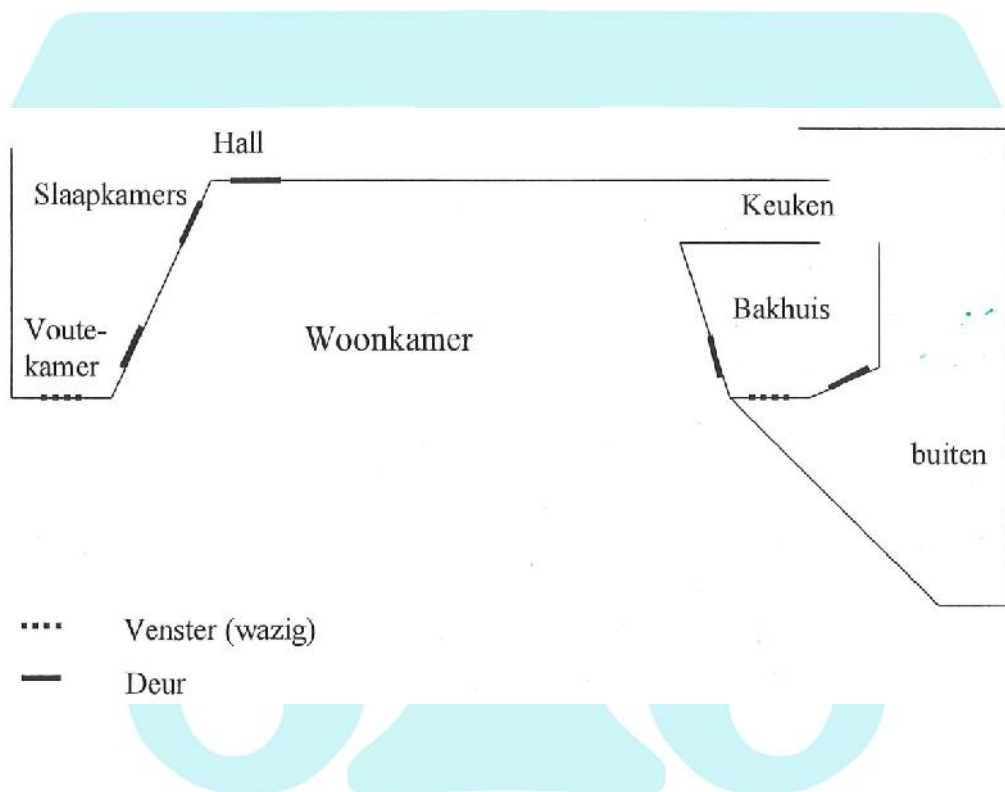
"Er werd een eik geveld" is niet alleen het verhaal van die oude eik, die de knechten, op bevel van Christine, hebben geveld. Het gaat over de 'oude eik

Guillaume', die, naarmate de tijd en de seizoenen verstrijken, door zware tegenslagen ten onder gaat.

Het is het verhaal van nieuw en jong leven dat, niettegenstaande alle miserie, de moed er niet bij verliest. Het is het verhaal van de knechten en meiden, van de oude en de jonge veearts, van de liefde en de zottigheid op het erf, van een stadsmeisje dat uiteindelijk de boerin van Hof ter Eiken wordt.

Enkele scènes zijn gebaseerd op een idee van Sylvia Mares.

DECORSCHETS

Op de schouw staan nieuwjaarskaarten. Prenten aan de muur van de Heilige Christoffel met Onze Lieve Heer op zijn rug, een koe en een kalf, een geschilderd portret van de oude Verdonck, foto's achter glas, een staande klok, borden op een rek, kast.

KARAKTERS

GUILLIAUME VERDONCK : Oude boer die de verantwoordelijkheid over het Hof ter Eiken overgelaten heeft aan zijn zoon Frans. Toch kan hij met moeite afstand doen van zijn baas-zijn. Hij is een koppig en nors type. Heeft altijd hard gelabeurd. De dood van zijn kleinzoon Jonas kan hij echter niet verwerken.

FRANS VERDONCK : Jonge boer, zoon van Guillaume. Kent alles van de boerderij. Is jong en dynamisch. Heeft ook de harde trekken van zijn vader. Wanneer hij blind wordt, wil hij dit niet laten zien aan zijn knechten en meiden. Beseft dat hij nu meester is van Hof ter Eiken. Verdedigt steeds zijn vrouw Christine en probeert toch de kerk in het midden te houden.

CHRISTINE VANDERWEGEN : Stadsmeisje, gehuwd met Frans, tegen de zin van Guillaume. Kent niets van de boerderij, maar groeit in het stuk tot de echte boerin van Hof ter Eiken. Het verlies van haar kind Jonas is een zware dobber om overheen te komen. Draagt een goed hart tegenover iedereen.

JONAS VERDONCK : Zevenjarige zoon van Frans en Christine. Hij is voorbestemd om de boerderij later over te nemen. De oude Guillaume wil hem alles leren over de boerenstiel. Maar zover komt het niet. Jonas verdrinkt onverwachts in de poel achteraan de boerderij.

LIES VERDONCK : Dochter van Guillaume Verdonck en zus van Frans Verdonck. Jong en vrolijk. Melkt alle dagen de koeien. Geniet van het leven. Naarmate het verhaal vordert zal zij zich meer en meer om Guillaume bekommeren. Ze is verliefd op Celle, maar tot trouwen komt het niet.

FIEN : Al jaren de meid op Hof ter Eiken. Sedert de dood van Guilliaumes vrouw en zolang Christine er niet was, zwaaide zij de plak. Zij wil dit zo houden en probeert Christine de eerste jaren, op alle mogelijke manieren te vernederen.

CELLE : Jonge en vrolijke knecht. Zoals dat vroeger het geval was, komen knechten zelden in het woonhuis van de boer. Hij is daarom wat schuw als hij met Christine alleen in de woonkamer is. Celle brengt de plezante noot in het stuk. Raakt verliefd op Lies, de dochter van Guillaume. Raakt meer en meer 'van den huize'.

WISIUS : Oude stalknecht. Zorgt voor de beesten. Ziet verschijningen van Trezeke Witwel en jaagt daarmee de mensen de stuipen op 't lijf. Toevallig of niet, maar net nadat hij Trezeke 'gezien' heeft, valt hij door het schelfgat en verongelukt.

TUUR : Oudere veearts die zijn praktijk overlaat aan de jongere Valère. Hij is vergroeid met Hof ter Eiken en is een zeer goede vriend van Guillaume. In tegenstelling tot Guillaume echter beseft hij zeer goed wanneer zijn tijd gekomen is om afscheid te nemen van zijn beroep.

VALERE : Jonge veearts. Neemt de praktijk over van Tuur. Vanaf de eerste dag klikt het tussen hem en Frans. Naarmate de jaren verstrijken, zal hij lief en leed delen op Hof ter Eiken.

WARRE en MELANIE : Wonen op de hoeve achter het bos. Warre is getrouwd met Melanie en samen hebben ze negen kinderen, waaronder Rik en Tinneke. Als bewoners van de boshoeve hebben ze niet veel vrienden om mee te praten. Dat komt doordat ze vreemden zijn. Ze zijn arm. De grond is daar

schraal en veel te dor. Er groeit geen mals gras voor het vee en het koren blijft er altijd pover. Vrouw Christine brengt hen af en toe medicijnen en goed eten als de kleintjes ziek zijn. Warre is wat stug. Als hij op oudejaarsavond op bezoek komt bij Frans, geneert hij zich niet om zich overdreven tegoed te doen aan de koeken.

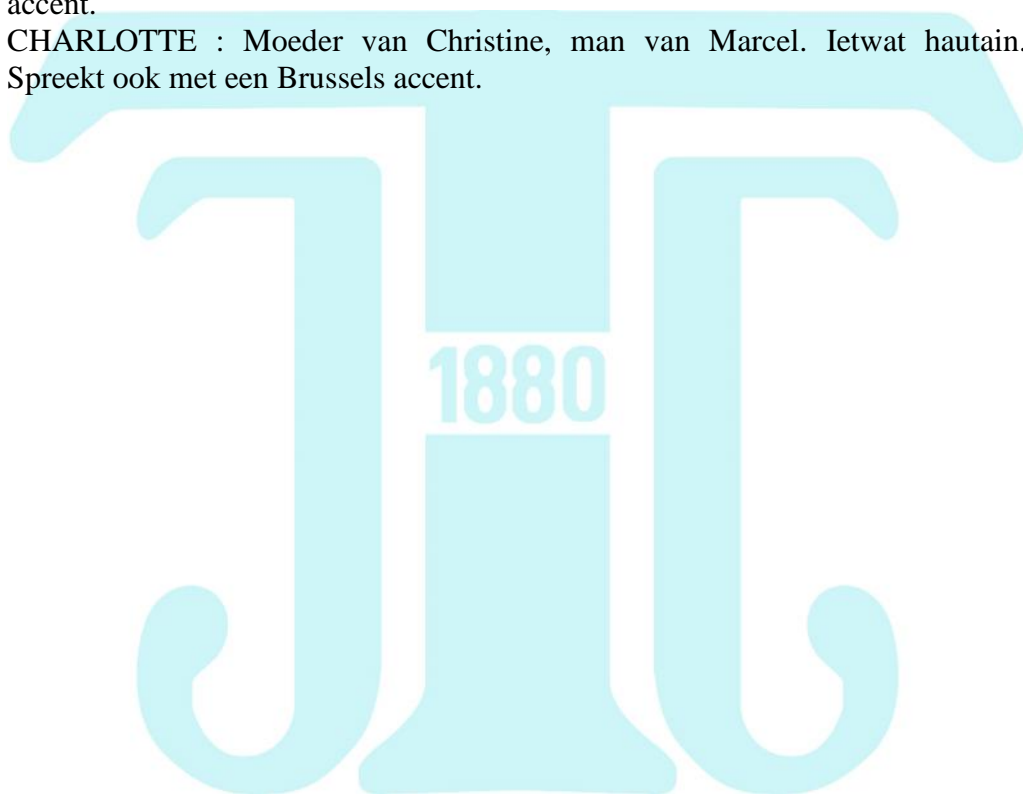
RIKSKE : Is de oudste zoon van Melanie en Warre op de hoeve achter het bos. Hij is een stevige jongen, die graag werkt. Hij is met zijn ouders op Hof ter Eiken geweest om het oudejaar te vieren, toen daar een knecht dood lag. Dat heeft indruk op hem gemaakt

TINNEKE : Zus van Rik. Was ook op oudejaar op het Hof ter Eiken. De dode knecht zal haar altijd bijblijven.

JOSKE : Derde kind van Warre en Melanie

MARCEL : Vader van Christine. Is dokter in Brussel. Spreekt met een Brussels accent.

CHARLOTTE : Moeder van Christine, man van Marcel. Ietwat hautain. Spreekt ook met een Brussels accent.

PROLOOG

(Guillaume zit in een oude rolstoel. Kijkt naar het publiek. Hij heeft een dikke jas aan en een muts tot diep op de ogen. Guillaume vertelt op demente manier wat er in hem omgaat. We zien de oude boer zoals hij er zal uitzien op het Einde van de opvoering (laatste tafereel van derde bedrijf). Praat op sommige momenten zeer moeilijk.)

GUILLIAUME : *(knaagt op een stuk brood)* Ge moet gene schrik hebben, ik ken er alles van. Maar de mensen denken niet na alvorens ze iets doen. // “Waarom zou ik?” hoor ik u zeggen. Niemand doet dat. Toen mijn vader zaliger de boerderij aan mij overliet heb ik er ook niet over nagedacht. En onze Frans ook niet. En om van mijn dochter Lies dan maar te zwijgen. En zo zal het altijd blijven, want den boerenstiel kan niet kapot gaan. De mensen kunnen toch niet zonder eten. *(knaagt aan brood)* En niemand heeft mij gezegd: “ge moet het zo, of zo, of zo, of zo doen!” *(krijgt kouwe rillingen)* ‘t Is hier koud, of denk ik dat nu maar? *(staart voor zich uit)* Zijn mijn gedachten al gestorven? Ik zie mijn geest die reeds in een hel licht... nee... waar heb ik dat nog gehoord? Ze denken dat ik al doodga, *(lach van een gek)* hihi... *(langzaam ernstiger)* Ze willen dat ik doodga. *(staart voor zich uit)* Ga weg, gij met uw grijze jas en uw carnavalsmasker. Of denkt gij soms dat een Verdonck zomaar met iedereen wil meegaan? *(zwaar ademend)* // Dood? // Ik hou niet van dat woord. Ik ben bang... blijf bij me... blijf bij me tot morgenvroeg. Hi hi hi *(kijkt rond, lacht als geestesgestoorde)* Ik wou dat ik nog met mijne fiets door het dorp kon rijden. Ne keer den Berg op. // Maar dat zal niet meer gaan. Onze onderpastoor reed altijd van rechts naar links naar rechts naar links den Berg op... hij peisde dat de weg daardoor platter was. *(ernstiger)* Waarom is zij gekomen? Wat kwam zij in godsnaam vanuit de stad hier zoeken? *(kijkt naar boven)* Waarom hebt Gij haar gestuurd? /// En toch was ze mooi, jong, frêle. Oh, wat heb ik toch gemist. Ik had ze beter eens moeten pluimen *(begint gek en onbedaarlijk te lachen)*, *(dan ernstig)* maar zij heeft me altijd pijn gedaan. Pijn..... weet ge wat dat is? Pijn? Ge zult u afvragen waarom ik haar niet

doodgeslagen heb. // Waarom eigenlijk niet? // *(Tot God)* Waarom hebt Gij mijn kleinkind afgepakt? Hij was het mooiste dat ik ooit kreeg. Maar zij *(bedoelt Christine)* zat met U in 't complot... of heb ik mijne kleinzoon gedood? Waarom kwam zij hier mijn leven kapot maken? 't Is altijd zo geweest. Die van 't stad denken dat wij hier in Oplinter alleen maar strontboeren zijn.... Ik.... Ik... nee... ik heb dat niet gedaan.... Gij hebt ons ne cadeau gegeven.... Maar Ge hebt hem direct terug afgepakt... waarom? //... die nachtmerrie... *(korte pauze)* Het gebeurde zo, zo vlug... zo snel. *(korte pauze)* Zo plotseling, ik kon niks.... *(wacht)* niks...ik kon niks doen. *(korte pauze)* Ik miste het accident, ik zag alleen de gevolgen. Die historie geraakt niet uit mijne kop. *(Overgaan tot razernij)* Ik wou dat ik God was. Ik zou de wereld trager laten draaien. De mensen manipuleren. Hen laten doen wat IK wil. Ik zou ze koeioneren. Ze zouden er uitzien als weerloze poppen met verstand van zagemeel. Geen einde. Geen regels. Geen verplichtingen. Geen zorgen. Geen zorgen over ... // *(huilt tijdens laatste woorden, maar wordt snel terug rustig, heeft geen zorgen meer, herpakt zich)* Ik voel me goed. Mijn laatste optreden hier in deze harde wereld. Mijn laatste verzet. Ik wil aan de jongeren laten zien hoe ze het moeten doen... *(pauze)*. Maar in mijn leven is het anders gelopen. Op zeker moment liep het fout. Verkeerde weg. Verkeerd lot. // Ik vergeef jullie allemaal. Het wordt tijd dat je het allemaal zelf doet. Mijn tijd is voorbij.

(Komt stilaan recht uit rolstoel. Doet nu kleren van oude man uit, waaronder hij kleren van boer reeds aan had, en begint ondertussen stilaan te praten als boer Verdonck. Zo verandert hij in boer Verdonck ongeveer 15 à 20 jaar jonger)

En als ik zo terugdenk aan die tijd, dan merk ik dat in onze wereld veel waarden verloren gaan. De mensen moeten leren leven. Dat is moeilijker dan een kind leren lezen. Ze verstaan elkander slecht en willen dat alles is zoals ze zelf denken dat het goed is. En zo begint mijn verhaal op de koude oudejaarsavond meer dan vijftig jaar geleden in Oplinter.

EERSTE BEDRIJF

(Buiten - Naast Bakhuis - ruziend: Guillaume en Frans Verdonck. Guillaume is zeer verbitterd. Ruzie loopt hoger en hoger op. Het is winter en koud. De dag is in de late namiddag. Er waait een scherpe vrieswind. Achteraan rechts gaat men verder naar de stallen en het veld in. Alleen buiten is verlicht. Andere decordelen donker.)

GUILLIAUME : *(scherp)* Ik ben er altijd tegen geweest dat gij met haar zoudt trouwen. Christine is een stadsvrouw, een vreemde kat.

FRANS : Vader, dat is voorbij. Ik ben nu getrouwd met Christine. Trouwens, vorig jaar heb jij mijn huwelijk toch ook niet tegengehouden.

GUILLIAUME : Dat was omdat uw moeder dat zo wou. Ik deed het voor haar. Voor haar heb ik ja gezegd, voor haar heb ik in dat boek mijne naam geschreven. Niet voor Christine. Maar ja, moeder is nu dood, en ze komt niet meer terug.

FRANS : Maar ge weet wat Christine voor mij....

GUILLIAUME : *(snauwt hem af)* Och kom! Gij zult nooit iets met haar kunnen aanvangen. Nog nooit is ze in de stal geweest. Niets kent ze van de boerenstiel, niets! Ze is van een ander soort, van de stad en dat zult ge d'er nooit uit krijgen!

FRANS : Maar ze zorgt toch goed voor ons. Ze doet het huishouden. En ik ben er zeker van dat het zijn tijd nodig heeft om te veranderen. Ze moet nog wennen.

GUILLIAUME : Op het Hof ter Eiken moet een boerin wonen. Iemand die de handen uit de mouwen kan steken. Die niet walgt van de stank in de stallen!

FRANS : En was dat ook niet zo met moeder?

GUILLIAUME : Nee nondedju! Het verschil is, dat die koeien kon melken en met paarden kon omgaan als een man. Ze kwam van een grote boerderij en uw Christine komt uit de stad, waar haar vader dokter geweest is. Ik ken die familie. Die hebben het heel hoog op!

FRANS : *(probeert te overtuigen)* Dat heeft met ons niks te maken! We zien mekaar gaarne. We komen er wel.

GUILLIAUME : *(laat zich niet van zijn stuk brengen – windt zich steeds meer op)* En wat is dat: mekaar gaarne zien? / Hé? / Wat drijft van de man, een vrouw die er

hooguit van geniet, en dan? Ik heb hier op de boerderij ook al knechten betrapt, met hun lief, ge kent dat. Ik zie ze soms liggen in den tas, het ene been boven, het andere onder, ge kent dat. En dan komen ze mij na een paar maanden zeggen dat ze gaan trouwen. En ze trouwen. En als ge ze dan gadeslaat en de jaren zijn voorbij, waar staan ze dan? De zottigheid is weg, de drift is eruit, de vrouw heeft al een aantal kinderen gehad en heeft een doorgezakte buik gekregen, de kinderen hangen aan haar rokken, met besnotterde gezichten. Waar is dan de drift? Wat is er uit dat 'gaarne-zien' gegroeid? Is het dat wat ge wilt?

FRANS : *(neemt deze redenering niet)* Vader, nu vind ik dat ge te ver gaat!

GUILLIAUME : Een vrouw die hier alleen maar de keuken doet, dat gaat niet. En nu ze een kind verwacht, zal het binnen enkele maanden nog moeilijker gaan. En wat hebt ge dan: een kind van u?

FRANS : Wel het kind is toch van ons, wat is dat nu?

GUILLIAUME : Welja, en dan? 't Is hier een boerderij hè! Uw kind moet grootgebracht worden zoals gij grootgebracht zijt! Nen echte Verdonck! En dat kan ze niet! Christine is geen vrouw voor hier. Kermissen moet ze hebben en gaan dansen!

FRANS : *(schreeuwt)* Da's nie waar! 't Is genoeg! Genoeg!

GUILLIAUME : *(schreeuwt terug)* Genoeg? Ik vergeef het haar nooit dat ze mijnen grootsten eik hier achter het woonhuis heeft laten weggappen. De Verdoncks rooien hun eiken niet. Dat brengt ongeluk. Voor haar komst hier zou dat onmogelijk geweest zijn. Uw zuster Lies zou dat tenandere nooit gedaan hebben. Maar zij, een vreemde vrouw, die het zover heeft weten te brengen dat mijne grootste eik geveld werd!

FRANS : Ze heeft dat laten doen omdat de bladeren van dienen eik het daglicht wegnamen in de keuken./ En gij hebt toch vorige zomer de boerderij aan mij overgedragen? Dus is zij nu toch de boerin van Hof ter Eiken. Zij is nu toch ook meester zeker!

GUILLIAUME : *(razend)* Het was onze grootste eik! Onze sterkste boom! Ons huis heeft altijd achter de rij eiken gestaan. / Ik kan het nog altijd niet geloven dat gij dat hebt toegelaten. *(pakt riek vast)*

FRANS : Maar vader, de tijden veranderen!

GUILLIAUME : (*pakt riek in ene hand en hemdkoord van Frans in de andere*) Van in 't begin zijn deze eiken met het huis van vader op zoon overgegaan. Niemand heeft er ooit aan gedacht om ze te vellen. En nu gebeurt dit, door een vreemde vrouw, één die niet op Hof ter Eiken thuishoort.

FRANS : (*tiert en trekt zich los*) Christine is mijn vrouw. Daar kunt gij niks aan veranderen!

GUILLIAUME : (*schreeuwt al zijn opgekropte ergernis en verdriet eruit*) Ja, één die niets af weet van zaaïen of oogsten en de stal uitloopt als er een koe begint te brallen. Eén die niet tevreden is met wat ze van God meegekregen heeft, maar zich verft. En liever naar dansmuziek en getierelier zit te luisteren dan over de akkers te gaan.

FRANS : Ge hebt uzelf niet meer in de hand. Ge weet niet meer wat ge zegt.// (*lange pauze - wil weggaan - draait zich terug om*)

GUILLIAUME : (*na een lange pauze - beiden weten dat ze te ver zijn gegaan*) Goed, laat haar dat kind maar ter wereld brengen. Hier. We zullen er goed voor zijn, we zullen er een vroedvrouw voor vinden en één van de meisjes zal erop letten.

FRANS : Ik heb uw raad in deze zaak niet nodig. Dat kunnen Christine en ik zelf wel aan! (*loopt weg het bakhuis binnen - klopt eerst buiten zijn klompen af*)

GUILLIAUME : En ge zoudt beter zorgen dat die merrie genezen geraakt! (*stapt met scherpe grijns op gelaat het veld in*) Nondemiljaar!! (*riek in de grond – neemt direct riek mee naar achter*)

(*Lichten buiten dimmen - lichten aan in de woonkamer*)

(*In de woonkamer. Op de schouw staan een reeks nieuwjaarskaarten. Christine en Fien treffen de voorbereidselen om de geburen te ontvangen op oudejaarsavond. Ze zijn net brood aan 't bakken. Christine kuist de 'moel' (kneedtrog) uit. Ze is zichtbaar in verwachting. De vlaaien staan in de oven in het bakhuis. Fien helpt haar met in en uit de keuken te lopen en één en ander aan te dragen. Christine doet alsof zij niet gehoord heeft dat Frans en Guillaume woorden hadden. Men hoort en ziet Frans in het bakhuis. Hij zal*)

zodadelijk binnenkomen. Alhoewel Christine de vrouw van Hof ter Eiken is, zal ze zeker in de twee eerste bedrijven niet als sterke en bevelende vrouw optreden.)

CHRISTINE : Hoe laat is het al Fien?

FIEN : *(vanuit de keuken)* Bijna vijf uur.

CHRISTINE : Wat zijn de dagen toch kort, het begint al weer donker te worden.

FIEN : *(Op uit keuken - het staat haar niet aan - ze droogt haar handen aan een handdoek die ze uit de keuken heeft meegebracht)* Wat wilt ge? Morgen is 't weer nieuwjaar zulle! In de winter zijn de dagen toch altijd korter dan in de zomer! Da's toch normaal!

CHRISTINE : *(zucht)* Dat weet ik ook wel! Ik zeg dat zo maar!

FIEN : *(terwijl ze de handdoek terug in de keuken legt - praat ondertussen verder - komt meteen terug op)* Gij moet hier niet klagen. Gij zijt hier met uw gat in de boter gevallen. Maar die mensen die in die concentratiekampen gestorven zijn, peist daar maar ne keer aan.

CHRISTINE : Dat moet verschrikkelijk geweest zijn!

FIEN : Ha! Ge weet het! En nu zitten wij hier taart en koeken te bakken voor ons en voor ons geburen!

CHRISTINE : Laat ons hopen dat er nooit meer oorlog komt!

FIEN : Gij hebt daar precies niet veel van geweten! *(ironisch)* Uwe pa was dokter en die heeft er in 't stad goed aan verdiend, peis ik!

CHRISTINE : Fien, ge weet dat dat niet waar is. Ten andere, zoiets zegt ge toch niet!

FIEN : Bij ons hier kwamen ze 's nachts de patatten en de rapen van 't veld pakken. Wij hadden het niet breed! Bijlange niet! Ten andere, nu is het nog altijd hard werken. Warre en Melanie, ons geburen hierachter met hun zeven kinderen, die hebben redenen om te klagen. Ik durf wedden dat ze straks den eerste zullen hier zijn!

CHRISTINE : *(glimlachend)* Ja, zo zijn ze eenmaal! Ze hebben het inderdaad niet zo breed.

FIEN : Ik zal maar ne keer gaan zien naar den oven zeker?

CHRISTINE : Ja, en wilt ge Celle effe binnenroepen? Hij moet nog een paar flessen jenever gaan halen bij Semie.

FIEN : *(gaat af Bakhuis - we zien Fien door het bakhuis naar buiten lopen. Terwijl ze buiten haar klompen aantrekt en halsdoek over haar schouders werpt)* Dat is hier altijd hetzelfde. Ze kon toch zelf wel eens Celle gaan zoeken zeker! Ik hoop dat die kramieken niet verbranden! Celle! *(verdwijnt achteraan rechts)*.

CHRISTINE : *(terwijl ze verder opruimt)* We zullen ons moeten doorzetten. Seffens zijn de geburen hier.

FRANS : *(Op uit bakhuis - komt de woonkamer binnen. Hangt zijn klak op stoelleuning, wrijft eens door zijn haar, warmt even handen aan de haard, gaat naar de telefoon en draait telefoonnummer van veearts)* Hallo !...Met veearts Tuur Schepkens? 't Is Frans hier. Frans van Hof ter Eiken. //.... Zeg Tuur, ge weet toch dat ge deze avond hier verwacht wordt..zoals ieder jaar... 't is morgen toch nieuwjaar... maar zou ik u mogen vragen wat vroeger te komen om nog eens naar ons merrie te zien? Ge weet dat ze al nen tijd last heeft, maar nu staat ze niet meer op... ik maak me ongerust../..Goed../.. Tuur, bedankt en tot seffens. *(Hangt hoorn op. Ondertussen komt Fien terug van buiten rechtsachter het bakhuis in. Blijft voorlopig in bakhuis om voor de oven te zorgen)*

CHRISTINE : Is 't dan zo erg?

FRANS : Wel ja, ik dacht dat het over zou gaan, maar het verergert precies. 't Is precies pijn in 't zak.

CHRISTINE : // *(na een tijdje)* Zeg Frans, wat was dat lawaai daarstraks buiten?

FRANS : *(beseft dat zij ruzie gehoord heeft - wil er niet op ingaan)* Oh, 't was de wind in de bomen. *(Af - loopt de keuken in)*

CHRISTINE : *(glimlachend - tergend)* Zal ik nog ne boom laten omhakken, lieve?

FRANS : *(men hoort Frans tas koffie nemen - vanuit de keuken - men hoort hem ontzet de koffiepote bruusk neerzetten)* Nog nen eik laten omhakken? // *(Op - met tas - slurpt eraan)* Christine, ge weet goed genoeg dat ge beter over die bomen zoudt zwijgen.

CHRISTINE : 't Was maar een grapje!

FRANS : *(zwijgt - slurpt aan klontje suiker - kijkt voor zich)*

CHRISTINE : *(werkt voort - zeer lange stilte)* /// Ge zijt ineens zo stil?

FRANS : Ik heb toch nooit veel te zeggen.

CHRISTINE : Ik voel anders dat ge mij véél te zeggen hebt!

FRANS : (kijkt voor zich uit - blijft zwijgen)

CHRISTINE : *(na stilte)* Dien boom hè?

FRANS : *(slurpt eerst nog aan tas - mompelt)* Mm //

CHRISTINE : Ik weet dat ik niets gewonnen heb. Dat was ook mijn bedoeling niet.

Maar in alle geval zal het in de keuken klaarder zijn, nu die grote eik weg is. //

FRANS : *(voor zich uit peinzend - met diepe zucht)* hja !

CHRISTINE : *(bekijkt hem)* Maar daar ging het niet over hè ?

FRANS : Mijn lieve Christine toch, ge hebt u tegen vader opgesteld. Ge beseft toch dat ge tegen nen oude Verdonck bent ingegaan, en dat heeft nog nooit iemand lang volgehouden.

CHRISTINE : Mijn vader zou dat al lang vergeten en vergeven hebben.

FRANS : *(zuchtend)* Misschien... //

CHRISTINE : Vindt ge dat ik dikwijls verkeerde dingen doe?

FRANS : Iedereen doet wel eens iets dat hij veel beter niet zou doen. Ge hadt aan de knechten het bevel niet mogen geven om die eik om te kappen. Ge hadt dat toch eerst aan mij of aan vader moeten vragen.

CHRISTINE : Ik zeg het toch, ik wou meer licht hebben in de keuken.

FRANS : Ja, ik weet het!

CHRISTINE : Het was zo akelig toen de boom viel. Zijn wortels kraakten.

FRANS : Ge weet toch wat vader zegt?

CHRISTINE : Dat dat ongeluk brengt. Dat gelooft ge toch zelf niet zeker ! *("moel" is gekuist)*

FRANS : Het moest maar ne keer waar zijn. *(zet tas neer op schoorsteenblad)*

CHRISTINE : *(Terwijl Christine en Frans het tafelblad terug op de tafel zetten)* Maar waarom u zorgen maken? We hebben toch alles wat we moeten hebben?

FRANS : Maar ik klaag toch niet! // *(draait zich om naar Christine)* Vrouwtje lief, // ge zoudt u toch meer met de boerderij moeten bezig houden. Niet alleen vader, maar ook het werkvolk ziet dat. Ge komt nooit in een stal!

FIEN : *(Op uit bakhuis - haalt geruite tafeldoek uit de kast)* Ik zal de tafel al maar dekken zeker?

CHRISTINE : Nee nee Fien, die witte onderaan!

FIEN : (*stekelig*) Hoe, de witte? Ieder jaar leggen we deze carreau op tafel.

CHRISTINE : Fien, ik zou graag hebben dat ge de witte tafeldoek gebruikt.

FIEN : En peist gij dat den oude dat goed zal vinden?

CHRISTINE : Wat zou hij er tegen hebben? Het zou wat zijn als alles moest blijven zoals het altijd geweest is.

FIEN : (*haalt witte tafeldoek uit de onderste lade van de kast - langs haar neus weg*) Ja, 't zal zo ook wel in 't stad zijn zeker?

CHRISTINE : (*draait zich naar Fien*) Wat wilt ge daar mee zeggen?

FIEN : Wel.. eh... dat ze in 't stad witte tafeldoeken gebruiken. Hier op Hof ter Eiken zijn we dat niet gewoon. Als straks de geburen komen is 't van: "allez, nieuwe bazen, nieuwe wetten!"

CHRISTINE : Ge zult zien dat die niets zullen zeggen, toch niet over nen tafeldoek zeker! (*bekijkt Fien met medelijdende ogen - gaat emmer in 't bakhuis uitgieten en wegzetten -Af*)

FRANS : (*tegen Fien*) Ach Fien, doe toch niet zo stekelig.

FIEN : (*scherp*) Ik doe toch niet stekelig !

FRANS : Maakt ge uzelf niet belachelijk door altijd op Christine af te geven?

FIEN : Ik wil hebben dat ze het laat zoals het vroeger was.

FRANS : Ge kunt het maar niet gewoon geraken dat Christine hier de huisvrouw is!

FIEN : (*Bekijkt Frans terwijl ze haar handen aan haar voorschot afveegt - wil af langs het bakhuis*) Ik zal de hesp maar gaan halen want zij weet die toch niet hangen!

FRANS : (*vermanend*) Fien ! (*Fien AF net nadat Christine is opgekomen - bakhuis*)

CHRISTINE : (*Op bakhuis tijdens laatste woorden van Fien - draait zich en roept aan deur van bakhuis*) Fien, waar blijft Celle? Seffens is 't te laat om nog wat drank te gaan halen! (*doet deur toe*)

FIEN : (*vanuit bakhuis*) Ik heb hem al geroepen. Ene keer is toch genoeg zeker! (*Men ziet via schaduwbeeld hoe Fien stijf en rechtop door het bakhuis gaat. Ze gaat buiten naar achter naar schuur*)

CHRISTINE : (*zucht*) 't Zal wel beteren.

FRANS : (*terug tas nemen*) 't Zal nog lang duren eer dat Fien gewoon is, dat er een nieuwe bazin is op Hof ter Eiken. Toen moeder nog leefde was het zo erg niet.

CHRISTINE : Ach Frans, ik ben er zo bang van. Het duurt nu al bijna een jaar.

FRANS : (*begrijpend*) Ge moet afleren om ergens bang voor te zijn. Gij zijt hier nu meester!

CHRISTINE : Maar dat is zo moeilijk, lieve.

FRANS : En ge moet niet proberen om de dingen die toch niet te veranderen zijn, te willen veranderen. Dat helpt toch niet.

CHRISTINE : (*beide armen om Frans - langs rugzijde - hoofd op schouderblad*) Als gij bij me zijt, durf ik alles aan (*streelt hem over zijn gezicht*)

FRANS : Maar ge ziet wel, we zijn nu bijna een jaar getrouwd, en Fien kan nog altijd niet verdragen dat er hier een jonge vrouw de wetten stelt.

CHRISTINE : Zo'n strenge wetten stel ik toch niet. // ...maar zij wel !

FRANS : Trek het u maar niet aan van Fien. Toen ik klein was zorgde Fien voor alles. En dat wil ze blijven doen. (*draait zich om, terwijl Christine hem nog vast heeft - zet tas neer op tafel - kust haar op puntje van haar neus - wrijft met hand over haar buik- glimlachend*) // Stamp 'm nog?

CHRISTINE : (*lief - hoofdschuddend*) Soms heb ik het gevoel..

FRANS : (*onderbreekt haar*) Zal het een jongen zijn?

CHRISTINE : (*speels*) Ik weet niet...

FRANS : (*nog steeds in zijn armen*) Dat is ook van geen belang. (*duwt voorzichtig haar kin omhoog*). Allez, kop op...

CHRISTINE : Wij zijn als de dag en de nacht. Die horen ook bij elkaar en (*legt hand op buik*) hierin zit het mooiste, da's de morgen. (kussen) // Zeg Frans, ik vraag me af wie me bij de geboorte van onze kleine gaat helpen.

FRANS : Fien zeker...

CHRISTINE : (*gezicht verandert*) Fien? Waarom zij? Is er geen vroedvrouw in het dorp?

FRANS : Die komt wel, maar Fien kan toch bij u blijven tot die vrouw er is.

CHRISTINE : Fien kent daar toch niks van.

FRANS : Dat zou ik zo maar niet durven zeggen. Weet ge dat ze zelf ook twee kinderen heeft gehad?

CHRISTINE : (*verrast*) Ze heeft me daar nooit iets van gezegd.

FRANS : Het eerste stierf bij de geboorte. En het tweede, dat ze veel later kreeg, werd niet ouder dan tien jaar. Ik heb nog met hem gespeeld.

CHRISTINE : Waren het allebei jongens?

FRANS : Twee jongens. Toen de tweede stierf, dachten wij allemaal dat Fien haar verstand zou verliezen. Ik denk dat het daardoor komt dat Fien zich nog meer aan mij ging hechten. Vroeger was ze niet zo vitterig.

CHRISTINE : En hare man dan?

FRANS : Die was facteur hier in 't dorp. Maar spijtig genoeg is hij jong gestorven van 't fleurus! Waarschijnlijk van alle dagen door weer en wind te moeten lopen. *(gaat tas in de keuken zetten - zet pet op)* Ik ga toch maar eens kijken waar dat vader uithangt. Met dat vriesweer weet ge maar nooit. *(Warm kleden - Af - bakhuis - buiten)*

CHRISTINE : Eens kijken hoe het met den oven gesteld is! *(af naar bakhuis - deur blijft open - We zien Celle ook bakhuis van buiten binnenkomen. Klompen voor de deur zetten)*

CELLE : *(We horen in het bakhuis)* Dag vrouw Christine!

CHRISTINE : Ha, daar zijt ge! Dag Celle. Ga maar effekens binnen. Ik kom direct.

(Celle gaat woonkamer binnen en neemt pet van hoofd en houdt ze met beide handen vast)

(Op van bakhuis) Zeg Celle, heeft Fien u gezegd wat ge moet gaan halen?

CELLE : Neen, ze zei enkel dat ik moest binnenkomen en dat ik rap moest zijn want ze zei dat ge weer moeilijk deed.

CHRISTINE : Och, Fien is wat vermoeid. Ge zoudt bij Semie een paar flessen jenever moeten gaan halen. Seffens komen onze gasten.

CELLE : Ja, zoals verleden jaar op oudejaarsavond, nietwaar mevrouw?

CHRISTINE : Voor mij is het eigenlijk de eerste keer, he Celle, sedert ik getrouwd ben.

CELLE : Jaaaar, alles moet nen eerste keer gebeuren hé!

CHRISTINE : En blijf niet te lang achter want ik verwacht dat Warre en Melanie hier vroeg zullen zijn! Zeg maar tegen Sabine dat baas Frans volgende zondag na de hoogmis wel zal komen afrekenen!

